

1. ΜΙΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 24/06/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 24/06/2023

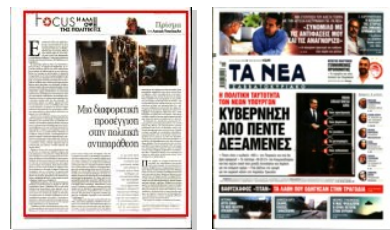
Σελίδα: 1

ΛΟΥΚΑΣ ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ

Καθηγητής
στη *Sciences Po*
στο Παρίσι

Σ. 12

FOCUS Η ΑΛΛΟΨΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Πρίσμα
ΤΟΥ **Λουκά Τσοούκαλη**

Ετοιμοι και πάλι να ψηφίσουμε σε ένα πολιτικό τοπίο που άλλαξε ριζικά μετά τον μεγάλο εκλογικό σεισμό στις 21 Μαΐου. Προέκυψαν καινούργια θέματα στην πορεία προς τις νέες εκλογές και οι τόνοι της κοιμματικής αντιπαράθεσης ανέβηκαν. Γίναμε όμως σοφότεροι ύστερα από όσα ακούστηκαν; Επιτρέψτε μου να αμφιβάλλω.

Η φορολογία ήρθε και πάλι στο προσκήνιο, έστω για λίγο. Το κόμμα που κυβέρνησε τα τελευταία τέσσερα χρόνια και εκτός απροόπτου θα συνεχίσει να κυβερνά μετά τις νέες εκλογές, βρήκε την ευκαιρία να κατηγορήσει τα κόμματα στα αριστερά του ότι έχουν κρυφή, φορομπηχτική ατζέντα. Και το ενδιαφέρον είναι ότι μάλλον κέρδισε εκλογικούς πάντους από αυτήν την αντιπαράθεση. Διαθέτει πλέον ιδεολογική ηγεμονία που κάποτε ήταν προνόμιο της Αριστεράς. Διαθέτει επίσης ισχυρό επικοινωνιακό μηχανισμό. Σε μια χώρα όπως η Ελλάδα με μεγάλες ανισότητες που μεγάλωσαν ακόμη περισσότερο τα τελευταία χρόνια λόγω πανδημίας και στη συνέχεια λόγω των οικονομικών επιπτώσεων του πολέμου στην Ουκρανία, έχουμε ένα φορολογικό σύστημα που λειτουργεί σαφώς υπέρ των πιο εύπορων. Το μεγαλύτερο μέρος των φόρων προέρχεται από την κατανάλωση και όχι το εισόδημα. Και όλοι οι οικονομολόγοι γνωρίζουν ότι αυτοί οι φόροι πλήττουν περισσότερο τις φτωχότερες τάξεις που καταναλώνουν μεγαλύτερο ποσοστό του μικρού τους εισοδήματος.

Οι μέτοχοι των εταιρειών πληρώνουν μικρότερο ποσοστό φόρου στα διανεμόμενα κέρδη από τους υπαλλήλους της εταιρείας τους, το εισόδημα των οποίων είναι συνήθως υποπολλαπλασιασίο του δικού τους. Στο όνομα της ανάπτυξης και των επενδύσεων βεβαίως, μόνο που η διεθνής εμπειρία δεν υποστηρίζει το κυβερνητικό αφήγημα. Ανάλογα ισχύουν και για τις ασφαλιστικές εισφορές: οι ελεuthεροί επαγγελματίες, περιλαμβανομένων μεγάλων γιατρών, δικηγόρων και μηχανικών, πληρώνουν λιγότερα από τους μισθωτούς. Μάλιστα, για να συμπληρωθεί ο κύκλος και να δικαιωνιστεί η ανισότητα, έχουμε επίσης χαμηλούς φόρους κληρονομιάς και δωρεάν γονικές παροχές για μεγάλα ποσά.

Βεβαίως, πολλοί από τους συμπατριώτες μας δεν θέλουν να πληρώνουν καθόλου φόρους και φοροδιαφεύγουν όσο μπορούν. Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα είναι από τις μεγαλύτερες στην Ευρώπη, με βάση τα στοιχεία διεθνών οργανισμών. Βοηθεί επίσης πολύ η δομή της οικονομίας μας με πολλούς αυτοαπασχολούμενους και μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις. Όμως στην Ελλάδα, όπως και αλλού στην Ευρώπη, οι κυβερνώντες θα αναγκαστούν σύντομα να πάρουν δύσκολες αποφάσεις για να ενισχύσουν τη φορολογική ικανότητα του κράτους. Πώς αλλιώς θα αντιμετωπίσουν τις μεγάλες προκλήσεις της εποχής μας, όπως η κλιματική αλλαγή, η κοινωνική συνοχή, η δημόσια υγεία και η ασφάλεια;

Επιστρέφει το κράτος, ενώ το πολιτικό εκκρεμές φαίνεται να κινείται προς τα δεξιά σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες. Παράδοξο; Και οι πολιτικοί υπόσχονται να μειώσουν τους φόρους για να ελκευθούν. Αλλά δύσκολα θα μπορέσουν να ηγήσουν αυτήν την υπόθεση, ακόμη πιο δύσκολα σε εποχές που τα επιτόκια ανεβαίνουν και τα περιθώρια δανεισμού στενεύουν. Ταυτόχρονα, μεγαλώνει η απόσταση μεταξύ οικονομικής πραγματικότητας και πολιτικού λόγου. Αυτή η εξέλιξη είναι επικίνδυνη για τη δημοκρατία.

Σηκώθηκε μεγάλος κουρνιαχτός μετά την εκλογική συγκεκριμένων μειονοτικών βουλευτών στη Θράκη και τον ρόλο που έπαιξε το τουρκικό προ-

Μια διαφορετική προσέγγιση στην πολιτική αντιπαράθεση

ξενείο. Ούτε το θέμα είναι καινούργιο, ούτε και η επηροή που ασκεί ή προσπαθεί να ασκήσει ο εκάστοτε εκπρόσωπος της τουρκικής κυβέρνησης στον χώρο της μειονότητας, μιας μειονότητας που εμείς (και η Συνθήκη της Λαζάνης) τη θέλουμε μουσουλμανική και η Τουρκία τουρκική. Ανάμεσα στις Συμπληγάδες συνθλίβεται το ατομικό δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού και συχνά όχι μόνο. Μπορεί να είναι αλήθεια ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση το προξενείο ξεπέρασε τα όρια. Δεν μπορώ να κρίνω γιατί άλλωστε δεν έχω πρόσβαση σε μυστικές πληροφορίες. Ο,τι όμως και αν είχε προηγηθεί, θα περίμενα κάποια σοβαρότητα και αυτοσυγκράτηση των πολιτικών μας τάγων για ένα θέμα τόσο ευαίσθητο. Ακούστηκαν λόγια που δεν έπρεπε να ειπωθούν. Κάποιοι μιλάνε ακόμη και για διπλώσεις νομιμοφροσύνης από τους εκλεγμένους εκπροσώπους των ελληνικών πολιτών. Και όλα αυτά για μερικές χιλιάδες ψήφους με το βλέμμα στραμμένο στα ακροδεξιά (υπο)κόμματα.

Μετά ήρθε και το τραγικό ναυάγιο έξω από την Πύλο. Ατελείωτες καραβιές ανθρώπων απεγνωσμένων που μαζεύουν όσα χρήματα μπορούν να βρουν αυτοί και οι οικογένειές τους και διακινδυνεύουν τη ζωή τους αναζητώντας καταφύγιο στον ευρωπαϊκό παράδεισο από την απόλυτη

Σε μια χώρα όπως η Ελλάδα με μεγάλες ανισότητες που μεγάλωσαν ακόμη περισσότερο τα τελευταία χρόνια λόγω πανδημίας και στη συνέχεια λόγω των οικονομικών επιπτώσεων του πολέμου στην Ουκρανία, έχουμε ένα φορολογικό σύστημα που λειτουργεί σαφώς υπέρ των πιο εύπορων. Το μεγαλύτερο μέρος των φόρων προέρχεται από την κατανάλωση και όχι το εισόδημα

φτώχεια και τον πόλεμο στα δικά τους μέρη. Εναν ευρωπαϊκό παράδεισο που όμως τους κλείνει τις πόρτες, ενίοτε τους αφήνει και να πνιγούν. Στη χώρα μας που αποτελεί μία από τις κύριες πύλες εισόδου λόγω γεωγραφίας, οι μεν μιλάνε για την ανάγκη να φυλάγονται τα σύνορα – και οι περισσότεροι θα συμφωνήσουμε, αν και όχι πάντα με τα μέσα που χρησιμοποιούνται – και οι δε για ανθρώπινη αλληλεγγύη που όμως δοκιμάζεται και αυτή στην πράξη όταν φτάνουν οι καραβιές. Όλοι βεβαίως συμφωνούν ότι η λύση θα πρέπει να έρθει από την Ευρώπη. Αλλά μέχρι να έρθει, περιμένουμε και τσακωνόμαστε μεταξύ μας, όπως στο έργο του Μπέκετ με τον Γκοντό.

Η ανθρώπινη ευαισθησία προσκρούει στη σκληρή πολιτική πραγματικότητα, την οποία πολλοί δεν θέλουν να αναγνωρίσουν ή απλώς προσποιούνται ότι δεν τη βλέπουν. Αυτή η πολιτική πραγματικότητα είναι απλή και σκληρή συνάμα: ο αριθμός των υποψήφιων προσφύγων και μεταναστών (δεν είναι συχνά εύκολη η διάκριση) στην ευρύτερη γεωγονία της Ευρώπης είναι πολύ μεγαλύτερος από όσους μπορούν να αντέξουν οι ευρωπαϊκές κοινωνίες. Δεν είναι μόνο θέμα αριθμών. Πολλοί δυσκολεύονται να ενσωματωθούν στις χώρες υποδοχής. Όταν μια χώρα που παλιά θεωρείτο πρότυπο όπως η Σουηδία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ενσωμάτωσης και η Ακροδεξιά φτάνει στην εξουσία, θα έπρεπε οι υπόδηλοι να βγαλουμε μερικά, έστω δυσάρεστα, συμπεράσματα.

Πού τραβάς τη γραμμή ανάμεσα στις αντακτές των ευρωπαϊκών κοινωνιών από τη μια πλευρά, την αλληλεγγύη, τις διεθνείς συμβάσεις και το Δημογραφικό από την άλλη; Η μόνη ελκρινής απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι ότι δεν υπάρχει ξεκάθαρη απάντηση ούτε και εύκολη λύση. Ακόμη πιο δύσκολο όταν καλούνται οι 27 χώρες της ΕΕ να συμφωνήσουν σε μια κοινή μεταναστευτική πολιτική που επιχειρεί να είναι κάτι περισσότερο (και καλύτερο) από μια Ευρώπη - φρούριο. Φοβάμαι ότι μεγάλο μέρος της ευθύνης θα βαραινεί για πολύ ακόμη τις χώρες υποδοχής όπως η δική μας, και η ευθύνη αυτή απαιτεί εξαιρετικά δύσκολες ή και επιδόσεις επιλογές που οι περισσότεροι από μας, ως είμαστε ελκρινείς, θα προτιμούσαν να τις αποψήγουν. Αλλά οι ευσεβείς πόθοι δεν αρκούν για μια σωστή πολιτική.

Με αυτές τις σκέψεις, εύχομαι καλή ψήφου.

Ο Λουκάς Τσοούκαλης είναι καθηγητής στη Sciences Po στο Παρίσι και ομότιμος καθηγητής στο ΕΚΠΑ. Το ΒΙΒΛΙΟ του «Η επιβίωση της Ευρώπης» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Αλεξάνδρεια